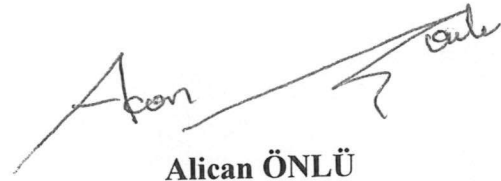

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Başbakan Sayın Binali YILDIRIM** tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 99. maddesi gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Alican ÖNLÜ

Dersim Milletvekili

Geçmişte Kürt, Ermeni, Süryani gibi halkların oluşturduğu kadim Dersim bu kültürel zenginliğinden kaynaklı büyük katliamlar ve sürgünler yaşamıştır.

İttihat Terakki, bütün Anadolu'yu dizayn ederken, Kürt coğrafyasını da ulus-devlet paradigmasına göre Türkleştirme ve Müslümanlaştırma politikası gütmüştür.

Dönemin Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi ÇAKMAK, 18 Eylül 1930 tarihinde Başbakanlığa sunduğu Dersim raporunda, bir an önce Dersim'e "askeri harekât" düzenlenmesi gerektiğini belirtmiş ve en önemli gerekçe olarak da halkın Kürtçe konuşması ve Kürt dilinin bölgede yayılma eğilimi olarak gösterilmiştir.

14 Haziran 1934'te Tunceli İskân Kanunu çıkarılmış ve kanunla nüfusun nakli istenmiştir.

25 Aralık 1935'te çıkarılan Tunceli Kanunu ile de Dersim'in adı Tunceli olarak değiştirilmiştir. Yürürlüğe giren Tunceli Kanunu akabinde, 1.Umumi Müfettişlik bölgesi kapsamında bulunan Elazığ, Dersim, Erzincan ve Bingöl'ü kapsayan, Elazığ merkezli 4.Umumi Müfettişlik kurulmuş olup, Tunceli Kanunu Genel Müfettişi de olan Vali ve Komutanlara, kişileri yakalama, sürgün ettirme, yargılama, idam kararı verme gibi hukuk dışı, geniş yetkiler verilmiştir.

5 Eylül 1937 tarihinde Erzincan Valisiyle görüşmek üzere Erzincan'a giden Seyid Rıza, Muti Köprü'nde esir alınır. Seyid Rıza önce Erzincan'a, oradan Elazığ'a götürülür ve Elazığ'da kurulan İstiklal Mahkemesinde, Dersimli diğer esirle birlikte "Dersim'i isyana teşvikten ve bu isyana" katılmaktan dolayı yargılanır. Sözde kurulan bu mahkemede Seyid Rıza ve arkadaşlarına savunma hakkı verilmez. 15 Kasım 1937'de, Seyid Rıza'nın yaşı küçültülerek, 17 yaşında ki oğlunun yaşı ise büyütülerek 5 yoldaşı ile beraber idam edilirler.

14 Haziran 1934 İskân Kanunu ve 25 Aralık 1934 Tunceli Kanunu başta olmak üzere Dersim'e ilişkin hazırlanan tüm raporlar, genelgeler ve kanunlar 1937-38 Dersim Katliamı için gerekli talimatları ve yasal düzenlemeleri içermektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Dersim önderlerinden Seyid Rıza, oğlu ve arkadaşlarının mezar yerleri nerededir?
- 2- Dersim'de isyan ettiği iddiasıyla tutuklanan 58 kişilerden 7'si idama çarptırılırken, diğer 51 kişinin akıbeti ne olmuştur? Bu kişilerin kimlik bilgileri devlet arşivlerinde mevcut mudur?
- 3- 1937- 38 Dersim Katliamında ne kadar yurttaşımız yaşamını yitirmiştir?
- 4- 1937-38 katliamında yerinden zorla göç ettirenler kimlerdir, nereye yollanmış, sürgün ettirilenlerden ne kadarı geri gelmiş ve ne kadarı sürüldükleri yerlerde kalmışlardır?
- 5- 1937-38 katliamında ailelerinden zorla kopartılarak Türk ailelerine evlatlık olarak verilen "Dersim'in kayıp kızlarının" kimlik bilgileri devlet arşivlerinde mevcut mudur? Mevcutsa kamuoyuyla paylaşmayı düşünüyor musunuz?
- 6- Dersim'lilere katliamı anımsatan "Tunceli" adını değiştirerek "Dersim" adının iadesini düşünüyor musunuz, düşünüyorsanız bu konuda bir çalışmanız var mıdır?
- 7- İhsan Sabri Çağlayangil'in medyaya yansıyan röportajında 1937-38 katliamında, Dersim'de kimyasal gaz kullanıldığını itiraf etmiştir. Bu itiraf doğrultusunda kimyasal gaz kullanıldığı doğru mudur? Bu gazlar Türkiye'de mi üretilmiş, yoksa başka bir devletten mi temin edilmiştir?
- 8- Dersim katliamı ile ilgili devlet arşivlerinde bulunan ve üzerinde gizlilik kararı konulan belgeleri kamuoyuna açmayı düşünüyor musunuz?